

Доклад относно Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE)

Обобщаващ доклад

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“

Дирекция G — Екосистеми II: Туризм, текстил, цифрова трансформация на промишлеността и социална икономика

Отдел G.2 — „Местна икономика, социална икономика и творчески индустрии“

За контакти: Marie Boscher

Електронна поща: GROW-SOCIAL-ENTERPRISE @ec.europa.eu

*Европейска комисия
B-1049 Брюксел*

Обобщаващ доклад и подготовка на семинар относно Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE)

ОБОБЩАВАЩ ДОКЛАД

Пълният обобщаващ доклад е достъпен на английски език на следния електронен адрес:

[4587f2b1-9252-406e-8ec3-5e31adbaffb3_en](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/4587f2b1-9252-406e-8ec3-5e31adbaffb3)

ПРАВНА ИНФОРМАЦИЯ

Настоящият документ е изготвен за Европейската комисия, но отразява единствено възгледите на авторите и Европейската комисия не носи отговорност за каквито и да било последици от повторното използване на настоящата публикация. Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://www.europa.eu>).

Печатно издание	ISBN 978-92-68-22976- 7	doi: 10.2873/9052672	ET-01-24-025-EN-C
PDF	ISBN 978-92-68-22975-0	doi: 10.2873/3934539	ET-01-24-025-EN-N

Текстът е завършен през декември [2024 г.]

Първо издание

Европейската комисия не носи отговорност за последиците от повторното използване на тази публикация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2024 г.

© Европейски съюз, 2024 г.

Политиката относно повторната употреба на документи на Европейската комисия е уредена с Решение 2011/833/ЕС на Комисията от 12 декември 2011 г. относно повторната употреба на документи на Комисията (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39). Ако не е посочено друго, повторната употреба на настоящия документ е разрешена съгласно лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Това означава, че повторната употреба се позволява, при условие че надлежно се посочи източникът и се укажат евентуалните промени.

За използването или възпроизвеждането на елементи, които не са собственост на Европейския съюз, трябва да се поиска разрешение директно от носителите на авторските права.

Съдържание

1. Въведение	6
2. Структура, източници и основни елементи на правната рамка на европейското кооперативно дружество.....	6
3. Картографиране на SCE	12
4. Положителни фактори, които влияят върху учредяването на SCE.....	16
5. Отрицателни фактори, които влияят върху учредяването на SCE.....	21

1. Въведение

С настоящия доклад се обобщават резултатите от проекта „Обобщаващ доклад и подготовка на семинар относно Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE)“ (покана за участие в търг GROW/2023/LVP/0088, стартиран и управляван от Европейската комисия, ГД „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ (GROW).

В доклада се прави оценка на актуалното състояние на прилагането на устава на европейското кооперативно дружество в 30-те държави — членки на ЕС/ЕИП, като се преследват три взаимосвързани цели: картографиране на съществуващите SCE в ЕС/ЕИП; разбиране на факторите, които влияят върху учредяването на SCE; предоставяне на набор от препоръки за по-нататъшни мерки на политиката.

2. Структура, източници и основни елементи на правната рамка на европейското кооперативно дружество

В настоящия обобщаващ доклад се анализира състоянието на прилагането на Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета (наричан по-нататък също „Регламентът за SCE“ или „Регламентът“) в държавите — членки на ЕС/ЕИП (наричани по-нататък „държавите членки“)¹. За да се разбере напълно естеството на регламента и въздействието върху неговото прилагане, е необходимо да се очертаят основните елементи, които го характеризират, както и правната форма, която се установява с него, а именно европейското кооперативно дружество (SCE).

2.1. Основни елементи на SCE

SCE има следните основни характеристики:

* Дейностите по проучване за целите на настоящия обобщаващ доклад бяха извършени между май и август 2024 г. Европейският изследователски институт по въпросите на кооперациите и социалните предприятия (EURICSE, www.euricse.eu) подготви обобщаващия доклад посредством документално проучване, въпросник и събеседвания. Докладът е изготвен от старши научния сътрудник на EURICSE, професор Antonio Fici (Университет „Tor Vergata“ в Рим), с участието на Gianluca Salvatori и Barbara Franchin (EURICSE) въз основа на отговорите на въпросник, изпратен до екип от специално назначени национални експерти, обхващащ общо 30 държави — членки на ЕС/ЕИП. По конкретно: Rosalía Alfonso Sánchez, Franci Avsec, Adrián Barger, Josef Bergt, Dominik Bierecki, Vincent Caruana, James Doyle, Ifigeneia Douvitsa, David Hiez, Arcadia Hinescu, Hana Horak, Julianna Kiss, Ulrik Boe Kjeldsen, Jan Lasák, Цветелина Маринова, Deolinda Meira, Georg Miribung, Aušrinė Pasvenskienė, Patrik Patúš, Ville Pönkä, Sigurd Rysstad, Carl Svernlöv, Bram van Baelen, Ger J.H. van der Sagen. Съответни данни бяха предоставени и от избрани заинтересовани страни (т.е. представители на съществуващи SCE, представители на кооперативното движение на национално равнище и на равнището на ЕС, изследователи и експерти в областта на кооперативното право), които участваха в семинар, проведен в сградата на Европейската комисия през септември 2024 г. Основната цел на семинара беше да се направи преглед на прилагането на Регламента за SCE и да се обсъдят предизвикателствата, свързани с това прилагане, с оглед да се определят нуждите и възможностите за повишаване на неговата ефективност и популяризирането му на национално равнище и сред потенциално заинтересованите страни.

¹ Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE).
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32003R1435>

- има **правно-организационна форма на кооперация**; има пълна **юридическа правосубектност**, която придобива след като бъде вписано в съответния национален регистър; **отговорността на членовете** на SCE по принцип е **ограничена** до размера на записания дялов капитал;
- представлява **европейска правна форма** на организация — като „европейското дружество“ (*Societas Europaea*, SE), предвидено в Регламент № 2157/2001² — тъй като е създадено по силата на правото на ЕС, а не на националното право на държава членка (въпреки че, както е отбелязано по-долу, националните законодателства на държавите членки играят съществена роля в регулирането на SCE);
- представлява **допълнителна и незадължителна правно-организационна форма** на кооперация, която може да бъде избрана от европейски граждани и/или юридически лица вместо кооперация, регулирана от националното законодателство (кооперациите са признати и регулирани, макар и по различен начин, във всички юрисдикции на ЕС/ЕИП)³;
- трябва да отговаря на **изискването за трансграничност**, тъй като трябва да се състои (поне на етапа на учредяване) от граждани и/или организации от поне две държави членки⁴; не е задължително обаче SCE да извършва трансгранични дейности;
- SCE има **право да премества седалището си** (което трябва да съвпада с главното му управление) в друга държава членка;
- има **променлив капитал** (който обаче никога не може да бъде по-малък от 30 000 EUR) и **променлив брой членове** (най-малко пет физически лица или две юридически лица); следователно не е необходимо да се изменя официално уставът на SCE и да се увеличава или намалява дяловият капитал, за да се приемат нови членове или да се изплащат вноски в случай на напускане на член;
- основната му цел е **насърчаване на интересите на членовете**, и по-точно „задоволяване потребностите и/или развиване на икономическа и/или социална дейност на членовете му, като това става чрез сключване на споразумения с последните предвид осигуряване на стоки и услуги или извършването на определена работа в рамките на дейността, която SCE упражнява или възлага за извършване“; потребностите на членовете могат да бъдат задоволени и чрез насърчаване на участието им в икономически дейности в едно(а) или повече SCE и/или национални кооперации;
- SCE не подлежи на никакви ограничения по отношение на **стопанската дейност**, която може да упражнява за постигане на своите цели; може да развива своите дейности и чрез дъщерно дружество;

² Регламент (ЕО) № 2157/2001 на Съвета от 8 октомври 2001 г. относно Устава на Европейското дружество (SE). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32001R2157>

³ По тази причина SCE може да се счита за 28-ия правен модел на кооперация в ЕС.

⁴ По-конкретно, съгласно член 2, алинея 1, при регламентиране на учредяването на SCE ex novo или чрез сливане или преобразуване на съществуващи кооперации по националното право, съответно се изисква учредителите да са физически лица, установени в най-малко две държави членки, и/или, ако става въпрос за дружества, фирми и други юридически лица — да са регулирани от правото на поне две различни държави членки; кооперациите, които се сливат, да се регулират от правото на поне две различни държави членки; и накрая, в продължение на най-малко две години преобразуващата се кооперация да е имала предприятие или дъщерно дружество, регулирано от правото на друга държава членка.

- в съответствие с основната си цел, както е определена от закона, SCE се състои от **„членове потребители“**, а именно членове, които използват (в качеството на клиенти) или произвеждат (в качеството на работници и служители или доставчици) стоките и услугите на SCE; SCE може да приема и **„членове инвеститори (които не са потребители)“**, но само в рамките на определени ограничения и условия;
- **„вратата“ на SCE е потенциално „отворена“**, както благодарение на променливостта на капитала и броя на членовете, което опростява приемането и напускането на членове, така и на защитата на интересите на кандидатите за членство, на които законът гарантира възможността да обжалват пред общото събрание на членовете в случай на отказ да бъдат приети;
- представлява **демократична организация, ръководена от членовете** (а не от капитала), в която **всеки член потребител има един глас, независимо от броя на притежаваните от него дялове**, а членовете инвеститори (които не са потребители), ако бъдат приети за членове, не могат заедно да притежават права на глас, надвишаващи 25 % от общия брой права на глас; изключенията от принципа „един член — един глас“ са възможни само в определени граници и при определени условия, установени със закон⁵;
- организационната му структура включва общо събрание на членовете и — в зависимост от системата на управление, предвидена в устава — или надзорен орган, който контролира задълженията, изпълнявани от управителния орган, и управителен орган, който отговаря за управлението на SCE и го представлява в отношенията с трети лица и в съдебни производства (**двустепенна система**), или административен орган, който отговаря за управлението на SCE и го представлява в отношенията с трети лица и в съдебни производства (**едностепенна система**);
- в съответствие с основната си цел и естеството на членството в него, SCE обикновено разпределя **дивиденди на членовете** пропорционално (не на капитала, предоставен на SCE, а на количеството и/или качеството на тяхната дейност в SCE или на услугите, които са извършили за него);
- SCE има **„собствени“ активи**, а именно активи, върху които членовете нямат права, дори в случай на напускане на член или на прекратяване на SCE; по-точно, SCE трябва да създаде задължителен резерв (равен най-малко на минималния размер на дяловия капитал, т.е. 30 000 EUR), като членовете, които напускат SCE, нямат право на този резерв, а остатъчните нетни активи на SCE (т.е. активите, които остават след изплащането на всички задължения към кредитори и изплащането на дяловия капитал на всички членове) трябва да бъдат разпределени при прекратяването „на принципа на незаинтересованото

⁵ Първата възможна дерогация е предоставянето на повече от един глас на членовете пропорционално на участието им в дейността на кооперацията като клиенти, доставчици или служители. Така предоставените гласове не могат да надхвърлят една пета от членовете или 30 % от общия брой на правата на глас, като се приема най-ниската стойност [член 59, параграф 2, първа алинея]. Втората хипотеза се отнася до SCE, в които мнозинството от членовете са кооперации. Ако приложимото национално право позволява това, уставът на SCE може да предвижда предоставянето на повече от един глас в зависимост от участието на съответния член в дейността на кооперацията, включително под формата на участие в капитала, и/или от броя на членовете на всяко съставно юридическо лице [член 59, параграф 2, трета алинея]. Третата е свързана с членовете инвеститори. Те могат да получат повече от един глас, ако приложимото национално законодателство позволява това, но във всеки случай не могат да имат повече от 25 % от общия брой гласове [член 59, параграф 3]. Други специфични дерогации се отнасят до SCE, които имат дейност във финансовата или застрахователната сфера [член 59, параграф 2, втора алинея], както и до предоставянето на повече от един глас на представители на работниците и служителите [член 59, параграф 4].

разпределение“, т.е. „на друго кооперативно дружество, което преследва сходни основни цели“;

- **Работниците и служителите на SCE трябва да участват** в него в съответствие с разпоредбите на Директива 2003/72/ЕО⁶.

Юридическата самоличност на SCE, произтичаща от Регламента за SCE, е в съответствие със самоличността на кооперацията, призната и защитена на международно равнище от Декларацията на Международния кооперативен съюз от 1995 г.⁷, както и от Препоръка № 193/2002 на МОТ за насърчаване на кооперациите⁸.

В сравнение със стандартната национална уредба на кооперациите на равнището на ЕС⁹, Регламентът за SCE се различава най-вече по по-високото минимално капиталово изискване (30 000 EUR) за учредяване на SCE и задължението работниците и служителите да участват в SCE. Въпреки че други изисквания за SCE обикновено са отразени в националните закони, с които се определя самоличността на националните кооперации¹⁰, SCE не са идентични с националните кооперации. В някои държави определени различия могат да повлияят на степента на приемане на Регламента за SCE, както ще бъде подчертано в настоящия обобщаващ доклад.

2.2. Източници на правото в областта на SCE

Регламент № 1435/2003 не предвижда цялостно и автономно регламентиране на SCE, които се уреждат и от националното законодателство на държавата членка по седалището им.

Всъщност, съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1435/2003 относно приложимото право, „SCE се урежда със:

- а) настоящия регламент;
- б) когато настоящият регламент изрично го разрешава, с разпоредбите на устава на SCE;
- в) в случай на въпроси, неуредени от настоящия регламент или частично уредени от него, по отношение на тези аспекти, обхванати от настоящия регламент;
- г) от законите, приети от държавата членка в приложение на общностните мерки по отношение специално на SCE;

⁶ Вж. член 1, параграф 6. Директива 2003/72/ЕО на Съвета от 22 юли 2003 г. за допълване на Устава на Европейското кооперативно дружество относно участието на работниците и служителите. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=celex%3A32003L0072>

⁷ Вж. <https://ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity> и Насоките на Международния кооперативен съюз относно кооперативните принципи <https://ica.coop/sites/default/files/2021-11/ICA%20Guidance%20Notes%20EN.pdf>

⁸ Вж. Препоръка № 193/2002 на МОТ за насърчаване на кооперациите ([Recommendation R193 - Promotion of Cooperatives Recommendation, 2002 \(No. 193\)](#))

⁹ Вж. G. Fajardo-García, A. Fici, H. Henrÿ, D. Hiez, D. A. Meira, H.-H. Muenker, I. Snaith, Principles of European Cooperative Law. Principles, Commentaries and National Reports („Принципи на европейското кооперативно право. Принципи, коментари и национални доклади“), Intersentia, 2017 г.

¹⁰ Вж. също A. Fici, An Introduction to Cooperative Law („Въведение в кооперативното право“), в D. Cracogna, A. Fici, H. Henrÿ (редактори), International Handbook of Cooperative Law („Международен наръчник по кооперативно право“), Springer, 2013 г.

- д) от законите на държавите членки, които се прилагат към кооперативно дружество, учредено съгласно законодателството на държавата членка, в която SCE има седалище;
- е) разпоредбите на устава на SCE, при същите условия като тези за кооперации, учредени съгласно законодателството на държавата членка, в която SCE има седалище“.

Официално правото на ЕС заема първо място в йерархията на източниците на правото в областта на SCE, докато националното законодателство (на държавата на регистрация) заема второ място, тъй като се прилага само за въпроси, които не са уредени от Регламента за SCE или за аспекти, които не са обхванати от него. Ситуацията обаче е значително по-различна. В регламента има 101 конкретни препратки (от различно естество) към националното законодателство в допълнение към общата препратка в член 8, параграф 1, буква в), като в много от тях се дава изрично предимство на националното законодателство при регламентирането на SCE. Това значително намалява обхвата на въпросите, уреждани от правото на ЕС, и увеличава ролята на националното законодателство. Регламентирането на SCE не е изцяло наднационално. Неизбежната последица от това е, че на практика **не съществува едно SCE, а 30 модела на SCE**, колкото е броят на държавите — членки на ЕС/ЕИП, и приложимите национални законодателства. По същата причина широкото прилагане на националното законодателство към SCE намалява разликите между SCE и кооперация, учредена съгласно националното законодателство на държавата, в която е регистрирано SCE.

Освен това приложимото национално законодателство не може да бъде установено лесно, тъй като според препратките в Регламента за SCE то може да се състои от специални национални закони за прилагане на Регламента за SCE — член 8, параграф 1, буква в), подточка i), от национални закони за кооперациите — например член 17, параграф 1, и дори от национални закони за акционерните дружества — например член 17, параграф 1, както и от националното законодателство като цяло — например член 7, параграф 4. Взаимодействието между правото на ЕС и националните законодателства прави настоящата правна рамка за SCE не само променлива в зависимост от държавата на регистрация, но и като цяло изключително сложна.

По отношение на специалните национални закони и правила, приети от държавите членки за прилагане на Регламента за SCE съгласно член 8, параграф 1, буква в), подточка i), положението е различно в различните държави.

В по-голямата част от държавите членки е приет специален закон за прилагане на Регламента за SCE. В някои държави членки с тези специални закони са въведени *ad hoc* разпоредби в националните законодателни актове за кооперациите (например в България, Франция и Словения) и в други национални закони (по-специално в законите за регистрация на стопанските организации), за да се вземат предвид SCE.

В някои държави членки SCE са признати и регламентирани чрез общо законодателство, свързано с други правни форми на организации, като например в белгийския кодекс за дружествата и сдруженията от 2019 г., в който SCE са специално разгледани в членове 16:1—16:12.

В други държави членки, като Италия, Малта и Португалия, е взето решение да не се приема законодателство за изпълнение. В Малта подобно законодателство е сметнато за ненужно, докато в Италия SCE са разгледани в две министерски постановления.

В допълнение към законите за прилагане на Регламента за SCE държавите членки приеха и специални закони за транспониране в националното законодателство на Директивата относно участието на работниците и служителите, която допълва Регламента за SCE.

2.3. Регистрация на SCE

SCE трябва да се регистрират в държавата членка, в която желаят да разположат главното си управление. Не съществува специален регистър за SCE нито на равнището на ЕС, нито на национално равнище, но SCE се вписват в национален регистър, посочен от приложимото национално законодателство „съгласно правото, което се прилага към акционерните дружества“ (член 11, параграф 1 от Регламента за SCE). Задължението за публикуване на известието за вписване (и заличаване) на SCE в Официален вестник на Европейския съюз съгласно член 13 не е лесен начин за получаване на информация за съществуващите SCE, включително и поради наличието на данни, че това задължение не е било изпълнявано в миналото..

По отношение на националните регистри, в които се вписват SCE, положението е различно в различните държави.

В повечето случаи SCE се вписват заедно с националните кооперации и националните дружества в национален търговски регистър. В някои държави, като Германия и Ирландия, те трябва да бъдат вписани в специален регистър на кооперациите. В други държави, като Италия, SCE — както всички други кооперации — се вписват както в търговския регистър, така и в регистъра на кооперациите (в Италия вписването в Регистъра на предприятията автоматично води до вписване в Регистъра на кооперациите). В Испания SCE се вписват в търговския регистър, а националните кооперации — в регистъра на кооперациите.

Онлайн регистрацията е възможна с изключение на някои държави, като Кипър, в които не е разработена онлайн процедура за вписване на SCE в регистъра на кооперациите, очевидно поради липсата на интерес към създаването на SCE. Във Финландия кооперациите не могат да се вписват онлайн в търговския регистър, като същото правило се прилага и за SCE (въпреки че в тази държава няма регистрирани SCE). Същото се случва и в Исландия, където няма заявление по образец за вписване на този вид организации в Регистъра на кооперативните дружества, както и в Полша за вписване на SCE в Регистъра на кооперативните дружества.

В държави, като Кипър и Португалия, където няма законодателство за прилагане на Регламента за SCE, се обсъжда в кой регистър да се вписват SCE (и в двете държави членки няма регистрирани SCE).

2.4. Данъчно облагане

В съображение 16 от Регламента за SCE се пояснява, че „[н]астоящият регламент не разглежда други области на правото, като например данъци, конкуренция, интелектуална собственост или несъстоятелност. Затова в тези области, както и в други, необхванати от настоящия регламент, се прилагат законовите разпоредби на държавите членки и на Общността“.

Следователно Регламентът за SCE не съдържа никакви разпоредби относно данъчното право и SCE не се ползват от специален данъчен режим, но — съгласно принципа на недискриминация в член 9, според който „SCE, отговарящо на условията на настоящия регламент, се третира във всяка държава членка като кооперация, учредена съгласно законодателството на държавата членка, в която се намира седалището на SCE“ — те подлежат на същия данъчен режим като националните кооперации, т.е. на данъчния режим, предвиден за националните кооперации от държавата членка, в която е регистрирано SCE.

3. Картографиране на SCE

Регламентът за SCE беше приет на 22 юли 2003 г. и влезе в сила на 18 август 2006 г.

По данни от изследване, извършено в периода 2009—2010 г. в рамките на подготовката на доклада на Европейската комисия относно прилагането на Регламента за SCE, **към 8 май 2010 г. са съществували 17 SCE**¹¹.

В последвалия доклад на Комисията от 2012 г. относно прилагането на Регламента за SCE се съобщава, че **към 22 ноември 2011 г. са съществували 24 SCE**¹².

В неофициален списък, разпространен от института Libertas, **към 25 август 2018 г. са регистрирани 42 SCE**¹³.

Актуалните данни показват развитието на Регламента за SCE **към 30 юни 2024 г.**

Почти 18 години след влизането в сила на Регламента за SCE има **113 регистрирани SCE** в 30 държави от ЕС/ЕИП, от които 75 са действащи.

Карте 1: Развитие на броя на SCE

- Към май 2010 г.: 17 съществуващи SCE
- Към ноември 2011 г.: 24 съществуващи SCE

¹¹ EURICSE, Cooperatives Europe и EKAI Center, *Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for European Cooperative Society (SCE)* („Изследване относно прилагането на Регламент 1435/2003 относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE)“), 2010 г. Изготвено за Европейската комисия под номер I2.ACPROCE029211200. Вж.: <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/494bb15b-c34d-4bdf-8518-75d6bde38cbb>

¹² Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: Прилагането на Регламент (ЕО) № 1435/2003 на Съвета от 22 юли 2003 г. относно устава на Европейското кооперативно дружество (SCE), COM/2012/072 COM/2012/072 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52012DC0072>.

¹³ Вж. <https://www.libertas-institut.com/wp-content/uploads/2018/08/sce-list.pdf>

- Към август 2018 г.: 42 регистрирани SCE
- Към юни 2024 г.: 113 регистрирани SCE, от които 75 действащи

Броят на действащите SCE е много малък в сравнение с 250 000 кооперации, които съществуват в ЕС по данни на Европейската комисия¹⁴.

Например в Италия има почти 88 000 регистрирани кооперации¹⁵ и само три действащи SCE. Във Франция има близо 23 000 кооперации¹⁶ и само едно действащо SCE. Въпреки това си струва да се отбележи, че „[л]ипсва положителна корелация между мащаба и значимостта на кооперативното движение в дадена държава и броя на SCE в нея“¹⁷.

Броят на SCE е скромнен в сравнение с броя на европейските дружества (SE), създадени съгласно Регламент № 2157/2001. По данни на Европейския синдикален институт (ETUI) към 21 март 2014 г. вече е имало 2 125 SE¹⁸, а понастоящем в ЕС те би следвало да са повече от 3 000¹⁹. В Италия например има три действащи SCE в сравнение с около 80 действащи SE; във Франция има само едно действащо SCE и около 150 действащи SE; в Германия има 25 действащи SCE и около 1 000 действащи SE. Въпреки това има държави, като Словения, в които броят на SCE и SE е равен (по едно), и дори държави, като Гърция, в които действащите SE са по-малко (три), отколкото действащите SCE (пет).

Таблица 1: Опис на регистрираните SCE

Държава	Регистър ²⁰	Регистрирани SCE към юни 2024 г.		
		Прекратени	Недействащи	Действащи
Австрия	Регистър на предприятията	2	0	2 (плюс 1 клон на SCE от Люксембург)
Белгия	Търговски регистър	2	0	6
България	Търговски регистър	Не е приложимо	1	1
Хърватия	Съдебен регистър	0	0	5
Кипър	Регистър на кооперациите	0	0	0
Чешка република	Търговски регистър	0	2	0

¹⁴ Вж. https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/cooperatives_en

¹⁵ Данни, извлечени от Регистъра на кооперациите към Министерството на предприятията и производството в Италия.

¹⁶ Вж.

<https://coops4dev.coop/en/4deveurope/france#:~:text=The%20French%20cooperative%20movement%20has.and%2070%25%20of%20retail%20banking.>

¹⁷ Вж. доклада на Европейската комисия от 2012 г., стр. 8.

¹⁸ Вж. <https://www.worker-participation.eu/European-Company-SE/Facts-Figures/Archive-of-SE-facts-figures2/Total-number-of-registered-European-Companies-SEs>.

¹⁹ Вж. J. Schmidt, Twenty Years Societas Europaea („Двадесет години Societas Europaea“), в European Company Law Journal, т. 18, бр. 4, стр. 116 (2021 г.).

²⁰ Търговски регистри в държавите от ЕС: https://e-justice.europa.eu/106/BG/business_registers_in_eu_countries?init=true

Дания	Търговски регистър	1	0	0
Естония	Търговски регистър	0	0	1
Финландия	Търговски регистър	0	0	0
Франция	Търговски и дружествен регистър	1	0	1
Германия	Регистър на кооперациите към Търговския регистър	Не е приложимо	0	25 (плюс 1 клон на SCE от Люксембург)
Гърция	Търговски регистър	0	0	5
Унгария	Търговски регистър	7	0	0
Исландия	Регистър на кооперативните дружества	0	0	0
Ирландия	Регистър на взаимоспомагателните дружества	0	0	0
Италия	Регистър на предприятията и Регистър на кооперациите	6	6	3*
Латвия	Регистър на предприятията	0	0	0 (но 1 клон на естонското SCE)
Лихтенщайн	Търговски регистър	2	0	5
Литва	Регистър на юридическите лица	0	0	0
Люксембург	Търговски и дружествен регистър	0	0	1
Малта	<i>Не е определен от закона</i>	0	0	0
Нидерландия	Търговски регистър	2	0	1
Норвегия	Търговски регистър	0	0	0
Полша	Национален съдебен регистър	0	0	1
Португалия	<i>Не е определен от закона</i>	0	0	0 (но 1 клон на испанско SCE)
Румъния	Търговски регистър	0	0	3 (плюс 1 клон на италианско SCE в ликвидация)
Словакия	Търговски регистър	3	0	7**
Словения	Търговски регистър	0	0	1
Испания	Търговски регистър	Не е приложимо	0	7

* Според националния експерт две от тези SCE са „в ликвидация“. Третото SCE би следвало да бъде анулирано съгласно италианското законодателство, тъй като не е публикувало счетоводните си баланси в продължение на повече от пет години.

** Според националния експерт две от тези SCE вероятно са недействителни, тъй като не са оповестявали финансовите си отчети през последните две години.

Швеция	Търговско-промишлен регистър	3	0	0
Общо		29	9	75
		113		

Повече от **една трета от действащите SCE са регистрирани в една държава**, а именно Германия, докато **в 13 държави няма действащи SCE** (Кипър, Чешката република, Дания, Финландия, Унгария, Исландия, Ирландия, Латвия, Литва, Малта, Норвегия, Португалия и Швеция).

Повече от половината от действащите SCE (39 от 75) са регистрирани само в три държави (Германия, Словакия и Испания). Освен това 80 % от всички действащи SCE са разположени в седем държави (Белгия, Хърватия, Германия, Гърция, Лихтенщайн, Словакия и Испания).

В девет държави никога не е създавано SCE (а именно в Кипър, Финландия, Исландия, Ирландия, Латвия, Литва, Малта, Норвегия и Португалия). Това включва държави като Финландия и Португалия, където кооперациите са добре установени, насърчавани са от държавата и са предмет на усъвършенствано законодателство²¹.

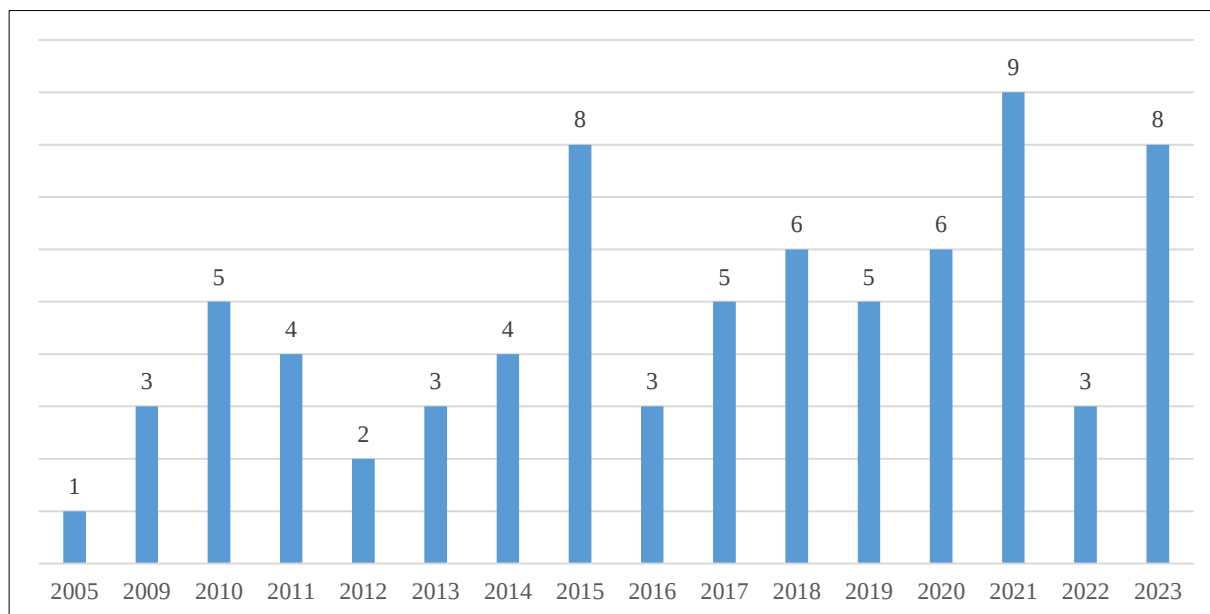
Следва да се отбележи високият процент на прекратени SCE спрямо общия им брой. Сред 113-те понастоящем регистрирани SCE **29 са прекратени**, включително трите SCE, учредени в Швеция, всичките седем SCE, учредени в Унгария, и шест от 15-те SCE, регистрирани в Италия. Действителният брой на прекратените SCE може да е дори по-голям, тъй като някои от тях може вече да не фигурират в съответните национални регистри.

Девет регистрирани SCE са недействащи, като шест от тях са в Италия. Общият брой на недействащите SCE обаче може да е по-голям, тъй като националните експерти предполагат, че пет SCE, посочени като действащи, вероятно не са такива, като едно от тях вече е в процес на заличаване от регистъра.

Годината на регистрация на 75-те действащи SCE е представена на графика 1 по-долу.

Данните сочат, че интересът към правно-организационната форма SCE се е увеличил през последните години. Почти половината от действащите SCE са регистрирани през последните шест години (2018—2023 г.), като почти половината от тях са в Германия.

²¹ Вж.: <https://coops4dev.coop/en/4deveurope/finland> и <https://coops4dev.coop/en/4deveurope/portugal>.

Графика 1: Брой SCE според годината на регистрация

Що се отнася до състава на членовете на действащите SCE, наличните данни сочат, че SCE се учредяват както от физически лица, така и от правни субекти, като по-рядко се използват като вторични кооперации от първичните кооперации за сътрудничество помежду им.

SCE упражняват дейност в различни сектори на икономиката, сред които например селското стопанство, финансовите услуги, управлението на отпадъци и рециклирането, жилищното настаняване, бизнес услугите. Един от секторите, в които SCE изглежда са особено ангажирани, е производството и разпределението на енергия, по-специално от възобновяеми източници. Енергийни SCE, включително SCE, занимаващи се с енергия от възобновяеми източници, съществуват в различни държави, например в Австрия, Хърватия, Германия, Румъния и Испания. Както е посочено по-долу, това може да се дължи на възможността при кооперативния бизнес модел да се създаде основаваща се на доверие общност от хора, заинтересовани от задоволяване на специфичните си потребности (а не от инвестиране на собствен капитал).

Съществуват както SCE, структурирани като потребителски кооперации, в които членовете са потребители на услугите, предоставяни от SCE, включително SCE, които работят като „центрове за покупки“ за своите членове, така и SCE, структурирани като кооперации на производители, в които членовете предоставят на SCE средства за производство или стоки за разпространение и/или продажба. Съществуват и работнически SCE, в строителния сектор, но също и в журналистическия и информационния сектор, в които членовете работят за своето SCE.

4. Положителни фактори, които влияят върху учредяването на SCE

По данни на EURICSE, Cooperatives Europe и EKAI Center (2010 г.) факторите, признати от заинтересованите страни, с които бяха проведени събеседвания (избрани сред

онези от тях, решили да учредят SCE), като положителни за учредяването на SCE, са изброени по-долу (в низходящ ред по важност):

- стойността на европейския имидж;
- демокрация и други кооперативни принципи на организация;
- трансграничният характер на бизнес проекта или на членството;
- привлекателността на европейската правно-организационна форма за хора от различни държави;
- възможността за преместване на седалището;
- възможността за приемане на система на управление, която не съществува в националното законодателство.

В доклада на Европейската комисия от 2012 г., изготвен въз основа на резултатите от обществена консултация (32 отговора от 11 държави), респондентите определят като основно предимство на създаването на SCE европейския имидж, който то осигурява. Този имидж може да помогне на учредителите на дадена кооперация да навлязат на пазари, на които европейската търговска марка е по-търсена от националната, особено в сектори, като предоставянето на социални услуги. Друг положителен фактор, изтъкнат от респондентите, е символичната стойност на правно-организационната форма SCE, която дава възможност да се изрази фактът, че SCE е отличителен кооперативен бизнес модел, а именно модел, който се различава от този на традиционните капиталови дружества, като се набляга на ценности, като солидарност, демократично управление, участие на членовете и близост до членовете и клиентите, и чиято основна цел е да служи на интересите на членовете, а не на ръководството.

Аналогично в последващо изследване, публикувано през 2014 г., се изтъква, че „общото предимство на учредяването на SCE е, че дружествата, които са негови членове, могат да работят под единна марка на европейско равнище“²².

Един от аспектите, които се изтъкват в настоящия обобщаващ доклад, е, че почти всички национални експерти и национални заинтересовани страни, с които бяха проведени консултации, не посочват европейския имидж на SCE сред най-важните фактори за избора на формата на SCE²³. Оказа се, че в случаите, в които е било учредено SCE, то е избрано, **защото е форма на кооперативно предприятие**, с която „могат да се гордеят“. Кооперацията сама по себе си се явява като „**надеждна“** **организационна форма**, носеща ценности, които я правят особено привлекателна за учредителите и за трети страни. Представителят на единственото SCE, регистрирано в Словения, подчертава трансграничното измерение на SCE и факта, че SCE са основани на универсални кооперативни ценности.

²² DIESIS и др., Review of European Cooperative Societies — SCER project, 2012—2014 г. Вж.: <https://www.diesis.coop/wp-content/uploads/2018/03/SCER-final-report-24-07-2014.pdf>.

²³ Единственото изключение е в Нидерландия, където едно SCE заявява, че една от основните причини е да се възползва от стойността на европейския имидж. За разлика от това, както ще видим, стойността на европейския имидж беше посочена от респондентите, които изразиха мнението си за отрицателните фактори и които не можаха да изтъкнат друга основателна причина, освен европейския имидж, за учредяването на SCE.

Присъщата стойност на кооперативната форма и възможността с нея да се формира по законен път „общност“ и да се създаде определен бизнес имидж пред трети страни, може би могат да оправдаят значителното използване на SCE в няколко държави в сфери, като производството на чиста и възобновяема енергия. Това важи с особена сила за прилагането на понятието „енергийни общности“, както се използва в правната уредба на ЕС в областта на енергетиката. Освен това етиката на кооперативната форма се съчетава с етиката на предприемаческата дейност.

С това може също така да се обоснове защо според някои национални експерти изборът на SCE обикновено се прави от хора и организации, които вече са запознати с кооперативния бизнес модел, включително физически лица, които вече са членове на други кооперации.

Някои респонденти бяха по-конкретни в посочването на онези характерни особености на формата на SCE, които са повлияли на избора им да учредят такова дружество.

Първата от тези характеристики е **демократичното управление**, което се разглежда от лицата, учредили SCE, не като „утопично“, а като изключително практично и полезно за развитието на бизнеса.

Регистрираното в Люксембург SCE, както обясни националният експерт, работи в областта на блоковите вериги. **SCE** е наподобявало много на **структурата на децентрализирана автономна организация (ДАО)**²⁴, поради което учредителите му са счели, че то е подходящо, за да се възползват от предимствата на децентрализацията в бизнеса и структурата на дружествата. С избора на SCE се е целяло да се осигури правно-организационна форма, характеризираща се с управление, основано на участието. Аналогично един национален експерт от Лихтенщайн изтъква, че „моделът на SCE насърчава високо ниво на участие на членовете и демократично вземане на решения, което може да бъде привлекателно за кооперациите, насочени към приобщаване и ангажиране на членовете. Това би могло да представлява интерес в нововъзникващи области, като т.нар. ДАО, които са базирани на блокова верига образувания, даващи право на участие и глас на много физически лица“.

Според един от учредителите на германско SCE, което първоначално е трябвало да бъде учредено в Люксембург, целта е била да се стимулира сътрудничеството между различни предприятия, работещи в областта на наблюдението на Земята, и да се постигне ефективно сътрудничество между предприятия с различни размери.

Другите характеристики на модела на SCE, посочени от респондентите като привлекателни, са **неделимите резерви**, които укрепват самоличността на кооперациите и засилват възможността за използване на **различни структури на управление**, възможността за участие на **членове инвеститори**, наред с членове потребители, както и **участието на работниците и служителите**. Всичко това прави SCE организационна форма, ориентирана към хората, при която за разлика от

²⁴ Срв. S. Hassan, P. De Filippi, Decentralized Autonomous Organization, в Internet Policy Review, 2021 г.: „ДАО е система, базирана на блокова верига, която дава възможност на хората да се координират и да управляват сами себе си с помощта на набор от правила, които се изпълняват автоматично и са разположени на публична блокова верига, и чието управление е децентрализирано (т.е. независимо от централен контрол)“.

съвместното дружество с акции може да се създаде трансгранична общност от хора, основана на доверие. Националният експерт от Румъния (който лично участва в учредяването на SCE) категорично изтъква, че SCE е „много добра правно-организационна форма за създаване на общност, по-конкретно енергийна общност“.

Горепосочените причини могат да обяснят защо заинтересованите страни предпочитат да учредят SCE вместо европейско дружество (*Societas Europaea*, SE) или национално съвместно дружество с акции, но не и защо предпочитат да учредят SCE вместо национална кооперация.

Във връзка с това някои експерти и заинтересовани страни посочиха възможността да използват SCE за разширяване на производството на стоки и услуги на европейско равнище и за повишаване на конкурентоспособността на единния европейски пазар, докато други изтъкнаха **„по-добрите“ или по-скоро по-модерните и либерални правила, съдържащи се в Регламента за SCE, в сравнение с националните норми относно кооперациите.**

В България например съгласно националното законодателство на правните субекти е забранено да учредяват кооперации, следователно такива могат да бъдат учредявани само от физически лица. Освен това учредяването на кооперация в България може да се извърши от най-малко седем физически лица. Също така съгласно българското кооперативно право се допуска единствено двустепенна система на управление на кооперациите. Следователно в тази държава правните субекти, които желаят да учредят кооперация, не могат да не прибегнат до SCE. Същото важи и за групите от хора, съставени от по-малко от седем лица. Аналогично, ако заинтересованите лица желаят да учредят кооперация с едностепенна система на управление, единствената възможност за тях е да учредят SCE. Възможността да се избере едностепенна система на управление в държави, в които националното кооперативно право позволява само двустепенна система, беше посочена от друг национален експерт като възможна причина за учредяването на SCE в Полша.

Подобно мнение изрази и румънският експерт, също в качеството си на заинтересована страна, тъй като е един от основателите на румънско SCE. Според нея румънският Закон за кооперациите (Закон № 1/2005) съдържа остарели разпоредби, които не са подходящи за управлението на кооперация с повече от пет членове. Съществуват множество блокиращи механизми по отношение на процеса на вземане на решения, вписването на промени в уставния капитал и управителния орган. Чрез учредяването на SCE всички тези проблеми могат да бъдат преодолени.

Френският експерт също посочи като възможна причина за учредяването на SCE (а не на национална кооперация) ограниченията, които френското кооперативно право налага на възможността чужденци да станат членове на френска кооперация.

Учредяването на SCE може да бъде обосновано от още по-специфични причини. Поради факта, че по своето естество не е национално образувание SCE може да бъде идеалният начин за обединяване на хора и организации, които се чувстват част от една и съща общност и споделят общ проект, въпреки че живеят в различни държави членки, макар и на границата, какъвто е случаят с испанските SCE, съставени от „Ikastolas“ както от така наречената „испанска Страна на баските“ (Навара, Гипускоа, Бискайя и Алава), така и от така наречената „френска Страна на баските“ (Лабур, Долна Навара и Субероа).

Поради това в проучването, проведено за целите на настоящия обобщаващ доклад, се изтъква промяна във факторите, които оказват положително влияние върху учредяването на SCE. За разлика от миналото, стойността на европейския имидж вече не е най-важният фактор. Вместо това се появяват по-специфични причини в подкрепа на избора на правно-организационната форма SCE. Първо, типичните характеристики на кооперативната форма, по-специално демократичното управление и свързаните с него ценности. Второ, пропуските или недостатъците на националното кооперативно право, които правят Регламента за SCE предпочитан вариант, въпреки неговата сложност. Последователно, при разглеждането на факторите, които възпрепятстват избора на SCE, някои респонденти посочиха „липсата на необходимост“ като основна причина. Те отбелязаха, че националните кооперации преследват същите цели като SCE (също и поради това, че националните кооперации могат да имат чуждестранни членове, да извършват дейност в чужбина и дори да прехвърлят седалището си в чужбина), като същевременно избягват високите разходи, свързани с учредяването и функционирането на SCE.

Редица респонденти, включително национални експерти и заинтересовани страни, по-специално представители на националното кооперативно движение, изтъкнаха основната роля на Регламента за SCE за защита и насърчаване на кооперациите. Като се подчертава специфичната самоличност на кооперациите, Регламентът за SCE помага да се гарантира, че те се третират равностойно с традиционните дружества (както в правото на ЕС, така и в националното законодателство), което според преамбюла на Регламента за SCE е основната причина за неговото приемане.

Според някои експерти и заинтересовани страни истинската стойност на Регламента за SCE сама по себе си оправдава неговото съществуване въпреки ограниченото му практическо приложение. Тази гледна точка беше изтъкната и от няколко заинтересовани страни, с които бяха проведени събеседвания, в рамките на проучването от 2009—2010 г., което послужи за основа на доклада на Европейската комисия от 2012 г.

Тази роля на Регламента за SCE е неоспорима, както е видно от решението на Съда на Европейския съюз (Съд на ЕС) от 8 септември 2011 г. В това решение Регламентът за SCE изигра решаваща роля при оценката на Съда на потенциалната съвместимост с правото на Съюза (по-точно с нормативната уредба относно държавните помощи) на един преференциален режим на данъчно облагане за кооперациите спрямо другите стопански организации. Както изтъкна националният експерт за Франция и Люксембург, „правото също така е дискурс, с който официално се описва светът. В тази връзка приемането на Регламента за SCE след Регламента на ЕС за SE е ценно, като това обстоятелство не е само символично, както е видно от примера с делото на Съда на ЕС от 2011 г.²⁵ По това дело Съдът на ЕС, що се отнася до набора от правила относно държавните помощи, обяви за валидно специалното данъчно третиране, приложимо за кооперациите, като това стана преди всичко възможно благодарение на съществуването на Регламента за SCE, на който Съдът се позовава няколко пъти, за да докаже, че специфичните характеристики на кооперациите са част от европейското право“. Заключениеята му са следните: „Регламентът за SCE е успешен, макар и не в предвидената област. Но това не е причина да се откажем от насърчаването на учредяването на нови SCE“.

²⁵ Съд на ЕС, 8 септември 2011 г., *Paint Graphos* и други. C-78/08, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=A65FBE91A364CB33B64E29674121C4B3?text=&docid=109241&pageIndex=0&doclang=BG&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=11825849>

Друг пример за насърчителната роля на Регламента за SCE в полза на кооперациите е използването му като инструмент за обосноваване и като модел за изготвяне на националното законодателство в областта на кооперациите в Европа и дори извън нея.

5. Отрицателни фактори, които влияят върху учредяването на SCE

По данни на EURICSE, Cooperatives Europe и EKA Center (2010 г.) следните десет фактора (в низходящ ред по важност) бяха определени от заинтересованите страни (151 лица, с които бяха проведени събеседвания, предимно от кооперации и представителни организации на кооперации) като основни отрицателни фактори във връзка с учредяването на SCE:

- липса на осведоменост
- сложността на Регламента за SCE
- големият брой препратки към националното законодателство
- малкият мащаб на операциите и ограничените трансгранични дейности на кооперациите
- липсата на специален данъчен режим
- високото минимално капиталово изискване
- разходите, свързани с режима на участие на работниците
- разходите за установяване
- липсата на ползи
- липсата на публична подкрепа

В доклада на Европейската комисия от 2012 г., основан на резултатите от обществена консултация относно констатациите и препоръките от горепосоченото изследване, респондентите (Комисията получи 32 отговора от общо 11 държави) изтъкват липсата на осведоменост относно SCE като най-съществения проблем, следван от разходите за учредяване, сложната процедура, която трябва да се следва поради многобройните препратки към националното законодателство, и правната несигурност относно това кое законодателство се прилага във всеки отделен случай. Редица заинтересовани страни считат също така, че изискването за минимален капитал от 30 000 EUR е пречка, поне за физическите лица, които желаят да учредят малки SCE с цел трансгранично сътрудничество. Някои респонденти считат, че правилата за участие на работниците и служителите са отрицателен фактор, тъй като според тях те са тромави и сложни, докато организациите на работниците и служителите и други респонденти не съобщават за проблеми в тази област.

Резултатите от настоящото изследване не се различават съществено.

Според експертите и заинтересованите страни от различни държави членки **„липсата на необходимост“** и **„липсата на ползи“** от Регламента за SCE остават най-

разпространените правни фактори за ограничения брой SCE. „Липсата на познания“ относно SCE продължава да бъде основният фактор извън правната система. На свой ред тези фактори са подкрепени и от специфични мотиви (подредени според честотата на споменаването им от националните експерти и заинтересованите страни, с които бяха проведени консултации):

- **възможността за използване на национална кооперация при по-ниски разходи** за постигане на същите цели като SCE, като се има предвид също така, че националните кооперации могат да приемат чуждестранни членове, да извършват дейности в чужбина и благодарение на съдебната практика на Съда на ЕС²⁶ и неотдавнашното законодателство на ЕС²⁷ могат свободно да извършват трансгранични операции, като например прехвърляне на седалището и сливания;
- **местното измерение на дейността и малкия мащаб на операциите на кооперациите**, които обикновено са вкоренени в техните общности и имат за цел задоволяване на потребностите на местно равнище;
- **сложността на Регламента за SCE**, която увеличава разходите за учредяване и функциониране на SCE, особено в сравнение с националните кооперации, чиято правна уредба е по-добре позната на заинтересованите страни, както и на публичните органи, занимаващи се с кооперациите, тяхната регистрация и надзор;
- липсата на автономност на правото на Съюза от националното право поради **многобройните препратки към националното право** в Регламента за SCE;
- **високият минимален капитал**, необходим за учредяване на SCE, особено като се има предвид, че съгласно националното законодателство се изисква много малък или никакъв минимален капитал;
- **липсата на специален данъчен режим**;
- **ограничените познания** на консултантите и специалистите за SCE като цяло и в частност;
- трудности при изпълнението на **изискването за трансграничност**, особено в онези държави членки (като Кипър и Ирландия), които нямат обща граница с други държави членки;
- **негативното възприемане** на кооперациите в някои държави членки (напр. държавите от бившия СССР)²⁸;
- **като цяло ограниченото използване на кооперации** в някои държави членки;
- **липсата на публична подкрепа**;

²⁶ Списъкът на съответните съдебни решения относно правото на учредяване на дружества (включително кооперации) е много дълъг и включва поне следните решения: *Daily Mail* (C-81/87); *Centros* (C-212/97); *Überseering* (C-208/00); *Inspire Art* (C-167/01); *Sevic* (C-411/03); *Cartesio* (C-210/06); *Vale* (C-378/10).

²⁷ Вж. Директива 2019/2121 за изменение на Директива 2017/1132 във връзка с презграничните преобразувания, сливания и разделяния.

²⁸ EISMEA, Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy: improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem („Сравнителен анализ на социално-икономическите резултати на социалната икономика в ЕС: подобряване на социално-икономическите познания за промишлената екосистема „Икономика на близостта и социална икономика“). Автори: Carini, C., Galera, G., Tallarini, G., Chaves Avila, R. и др., Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2024 г.. <https://data.europa.eu/doi/10.2826/880860>

- **разходите за режима на задължително участие на работниците**, който се счита за излишно изискване в организации като кооперациите, които действат в интерес на своите членове;
- **неодобрението на някои разпоредби на Регламента за SCE** — като например правилото, позволяващо на SCE да разпределя печалбата между членовете като дивиденди върху записания капитал без изрични ограничения — които се считат за противоречащи на кооперативните принципи, залегнали в националното законодателство (например в Португалия)²⁹.

Препоръки за по-нататъшни мерки на политиката

Препоръките по-долу се основават на настоящия анализ и на резултатите от семинара, проведен на 26 септември 2024 г., на който се събраха заинтересовани страни, за да оценят прилагането на Регламента за SCE. Предложенията по-долу отразяват конкретно заключенията на заинтересованите страни относно потенциалните подобрения на Регламента за SCE, като включват техните виждания за това кои аспекти на регламента са ефективни и кои не.

- **Препоръка № 1:** Регламентът за SCE следва да бъде запазен, тъй като той е от основно значение за кооперативното движение и европейските граждани, като осигурява институционално признаване на кооперативния модел на европейско равнище. Неотдавнашното развитие допълнително увеличи значението му, особено като инструмент за подкрепа на трансграничните дейности в сектори като енергетиката и жилищното настаняване.
- **Препоръка № 2:** Регламентът за SCE би могъл да бъде изменен, за да се подобри практическото му използване и да се съобрази по-добре с най-новите обществени тенденции, като се насърчи учредяването на потенциални нови SCE. Конкретните изменения могат да бъдат насочени към намаляване на сложността на регламента и разходите за учредяване на SCE чрез:
 - намаляване на броя на препратките към националното законодателство;
 - намаляване на минималното капиталово изискване (понастоящем 30 000 EUR);
 - включване на усъвършенствани цифрови технологии и цифрови инструменти за намаляване на административната тежест.
- **Препоръка № 3:** Регламентът за SCE следва да бъде по-добре популяризиран от Европейския съюз, държавите членки и кооперативното движение. Популяризирането следва да включва най-малко следните мерки:
 - организиране на кампании, насочени към повишаване на осведомеността на всички равнища (включително на кооперативното движение, юрисконсултите, нотариусите, счетоводителите, предприемачите, държавните институции, органите по регистрация и т.н.), за да се повиши разбирането за SCE и неговите потенциални приложения;
 - разпространяване на добри практики, свързани с използването на SCE в сектори на икономиката, в които то служи като подходяща правно-

организационна форма, например в енергетиката и жилищното настаняване;

- финансиране на изследвания за определяне на новите тенденции в използването на формата на SCE и за изтъкване на потенциалните ползи от SCE, например с оглед на неговата значимост за изпълнението на ДАО.
- Препоръка № 4: Подпомагането на развитието на SCE чрез целево финансиране би засилило неговото въздействие и би насърчило процъфтяването на сектора.

Как да се свържете с ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици центрове Europe Direct. Адресът на най-близкия до Вас център можете да намерите онлайн (https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

По телефона или писмено

Europe Direct е служба, която отговаря на Вашите въпроси относно Европейския съюз. Можете да се свържете с нея:

на безплатен телефон: 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори може да таксуват обаждането),
на следния стандартен номер: +32 22999696,
чрез следния формуляр: https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_bg.

Къде да намерите информация за ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на уебсайта Европа (european-union.europa.eu).

Публикации на ЕС

Можете да разгледате или поръчате публикации на ЕС на адрес op.europa.eu/bg/publications. Редица безплатни публикации могат да бъдат получени от службата Europe Direct или от Вашия местен информационен център (https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_bg).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1951 г. насам на всички официални езици на ЕС, посетете уебсайта EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Отворени данни на ЕС

Порталът data.europa.eu предоставя достъп до отворени масиви от данни от институциите, органите и агенциите на ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели. Порталът също така предоставя достъп до множество масиви от данни от европейски държави.

ISBN 978-92-68-22976-7

